

Livsfangen Søren Mathiasen og hans blodige Daad
(Social - Demokraten Lørdag den 16. Januar 1926)

Odense

Der gaar en gammel Mand over i Horsens Tugthus. I 49½ Aar har han været indenfor Straffeanstaltens Mure, han er blevet noget sær og mennesky, som Aarene er gaaet. Hvorfor kom han der? Jo, han tog et andet Menneskes Liv. Hvorfor gjorde han det? Motivet var et Pengemellemværende. Og der fortælles, at Moderen et par Aar i Forvejen havde skrevet under paa et Dokument, hvorefter han skulle betale den myrdede, en Handelsmand, en Sum Penge, for at denne skulle sørge for, at han kunde opnaa et rigt Giftemaal. Lad os vende tilbage til de Dage, da denne Tragedie blev udspillet her paa Fyn, den Ø, som har saa mange Dramaer optegnet paa sine gule Blade i Historiens Bog.

Man skrev 1875 og var i Fiskemaaned. Kornet vel indhøstet og Folk havde god Tid til at diskutere den gruflude Begivenhed, som Aviserne skrev om. Vel holdt ikke hver Mand Aviser i hin Tid, men mindst en Avis var der da i hvert Sogn, og i den fynske Presse kunde man læse: Der er i disse Dage opstaaet stærk Formodning om, at Gaardejer Niels Rasmussen Bøgelund i Ubberud Sogn er blevet myrdet af Boelsmand Søren Mathiesen af Saaderup i Kullerup Sogn. Sidst afvigte Fredag (den 17. September) afrejste de begge fra Ubberud efter tilskyndelse af sidstnævnte, der havde foregivet at ville ved denne Rejse faa berigtiget et Pengebeløb, som han var førstnævnte skyldig. De fulgtes ad med Jernbanen til Ullerslev, hvortil de ankom Klokken 5 Eftermiddag, og hvorfra Niels Rasmussen Bøgelund, efter hvad Søren Mathiasen foregiver, drog videre over Nyborg til København. Men de er begge bleven set af flere at gaa sammen i Egnen omkring Saaderup (3/4 Mil fra Ullerslev) samme Dag i Tiden mellem Klokken 5 og indtil Mørket indtraf, da nogle Skud er hørt der. Søren Mathiesen kom om aftenen Kl. henved 11 til sit Hjem, men til Niels Rasmussen Bøgelund har man senere intet set eller hørt. I Gaar (Tirsdag den 21 September) blev Søren Mathiesen bragt til Nyborg for at underkastes Forhør, men før han fremstilledes i dette, saa han Lejlighed til at undvige fra sine Bevogtere og tage Flugten ud af Byen, hvorefter han om Aftenen aflagde et kort Besøg i sit Hjem og derpaa gik til Kerteminde.

I en Beværtning dersteds blev han anholdt, og næste Dags Middag indsattes han i Arresten paa Nyborg Raadhus. Han fandtes ved Anholdelsen i Besiddelse af en temmelig betydelig Sum Penge. Hans forklaring var i det første Forhør meget vaklende, men han nægtede at havde begaaet Forbrydelsen.

Sløv sad han i Kælderen og rugede over sin Hemmelighed.

Men Søren Mathiesens Vægring kunde ikke hjælpe ham. Politiet og Folkene i Saaderup havde stærk Mistanke til ham. Man lod en Ager paa Mathiesens Mark ompløje. Før Anholdelsen havde Gaardejeren netop været ude med Ploven, og ved Ompløjningen i Saaderup fandt man først en Hat. Denne genkendtes strax som Niels Rasmussen Bøgelunds, og noget længere henne løb Plovfjælen mod noget tungt, der laa 3 Kvarter under Jordoverfladen. Ved nærmere Eftersyn viste det sig at være et Lig. Det var Niels Rasmussen Bøgelunds jordiske Rester. Liget laa udstrakt paa Ryggen med et Lommetørklæde over Hovedet.

Han var myrdet, derom var ingen Tvivl. En Revolverkugle fandtes ved Obduktionen i Ligets Indre.

Nu trak Nettet sig ubehjælpeligt sammen om den arresterede. Lommetørklædet, der var vædet med Blod, blev nemlig genkendt af Søren Mathiasens ulykkelige Hustru.

Grædende og hændervridende maatte hun forklare Politiet; - Ja, Lommetørklædet er Sørens, Gud være os alle naadige. Hvilken Ulykke har han ikke kaldt ned over sig selv og os alle sammem! Det var justement det Lommetørklæde, jeg havde pakket hans Smørrebrød ind i den uheldsvangre Dag han rejste over til Niels Bøgelund. Søren Mathiasens Tjenstepige bekræftede ligeledes. -

Lommetørklædet har tilhørt Husbond.

Derom var altsaa ingen Tvivl.

Og saa begyndte Retsmaskineriet for Alvor at knirke.

Embedslægen, den nidkære og dygtige Distriktslæge Jens Chr. Colding, udstedte en Attest, der fortalte, at Niels Rasmussen Bøgelund var død af et Skudskaar. Kuglen var fra Ryggen gaaet gennem den nederste Del af højre Skulderblad. Trængt igennem den nederste Del af højre Lunge og var bleven siddende i det tredje Ribben. Paa Bøgelunds Hoved fandtes to Skudskaar, men begge disses Kugler var prellet af mod Hjærnekassen og havde ikke beskadiget selve Hjærnen, der ved Obduktionen fandtes ganske uskadt.

Det antages, at den dræbte først er bleven skudt bag fra. Han har derefter vendt sig om, og ved at se Revolveren rettet om sit Hovede har villet gribe for sig med den ene Haand og en af de Kugler, som har ramt Hovedet, er først trængt gennem Haanden.

Det var jo uhyggelige Oplysninger, og Folk paa hele Fyn talte om den frygtelige Forbrydelse. Den berømte Skuespiller K. Mantzius læste op paa Balsløvs Hotel i Odense, Theatret i Pantheon spillede 4 Stykker paa een Aften, og der skulde den 28. September holdes Landtings Prøvevalg i Raadhuset paa Flakhaven, men alt dette interesserede ikke saa meget som Mordet i Saaderup.

Af Politiets udførlige Rapporter fremgik, at Liget var iført alle sine Klæder. Der var formelig gravet en Grav til at skjule det i. Noget over 50 Alen fra Graven fandtes Jorden opblødt og klumpet, og Bøgelund er antagelig paa dette Sted segnet om i sit Blod. Morderen har derefter slæbt Liget hen til Graven og har gravet det godt ned.

Den afdøde Sønnen var til Stede, da Liget blev udgravet. De var selvfølgelig dybt rystede, da de fandt deres Fader kold, stiv og tilsmudset i den vaade Grav paa Saaderup Mark.

Men nu Søren Mathiasen! Ja, han viste sig som en haardnakket Benægter. Han forklarede, som ovenfor berørt, at han og Niels Bøgelund skiltes paa Ullerslev Station Kl. 5 Eftermiddag den 17. September. Bøgelund tog over Nyborg til København medens Mathiesen fra Ullerslev gik ene til sit Hjem. Men der var det kedelige for Mathiesen, at Egnens Folk havde set de to Mænd sammen i Mørkningen. De var da paa vej til Niels (Søren) Mathiesens Gaard. Og der hørtes i aftenens Stilhed tre dumpe Skud over de efteraarsvaade Marker.

Da Arrestanten blev anholdt - taget paa Sengen hos en Kerteminde-Gæstgiver - havde han 900 Kr. i Tegnebogen, men Liget var aldeles blottet for Penge.

Arrestanten skyldte den dræbte omkring 5000 Kr., som denne havde laant ham.

Efter at Liget var udgravet, blev det baaret ind i et nærliggende Hus. Søren Mathiesen førtes ind mellem to Politibetjente, og Herredsfogden, Hr. Bjerre, spurgte ham med høj Røst:

Har De ikke skudt Niels Rasmussen Bøgelund?

Niels Mathiesen saa med røde Øjne paa det frygteligt tilredte Lig, han glippede med Øjnene, men svarede fast: - Nej jeg har ikke myrdet den Mand.

Herredsfogden: - Kender De ham heller ikke?

Arrestanten: - Nej, jeg kender ham ikke!

Herredsfogden: - Er det heller ikke Deres Lommetørklæde, der ligger ved dræbtes Hovede?

Arrestanten: - Nej, det er det ikke!

Saa føres Søren Mathiesen ud til den ventende Droske. Døren sloges haardt i, og den mistænkte Gaardejer rullede atter mod Nyborg Arrest.

Men hjemme i Gaarden sad hans arme Hustru og græd. Hun anede, hvor det bar hen.

Mandag den 27. September kunde man læse følgende Bekendtgørelse i de fynske Blade

" Det meddeles herved fraværende Slægt og Venner, at min inderligt elskede Mand, Gaardejer Niels Rasmussen Bøgelund i Ubberud er afgaaet ved Døden. Et Barn modtager ham i Evigheden, syv Børn begræder med mig Tabet af en kjærlig Fader og Ægtefælle.

Ubberud, d. 24/9 1875

Paa egne og Børns Vegne

Ane Kristine Rasmine Poulsdatter.

Begravelsen finder Sted fra Hjemmet Tirsdagen den 28. September Kl. 12."

September Maaned havde et uroligt Vejrlig i 1875. Natten til mellem den 27. og 28. September blæste der en Orkan af Nordvest. Der anrettedes stor Skade i Frugthaverne, Stormen fremkaldte hist og her Jordfygning, og det baade tordnede og lynede. De stærke Jævnægnsstorme var inde.

Tirsdag ved Middagstid lagde Blæsten sig imidlertid, og Niels Rasmussen Bøgelund kunde blive begravet i Magsvej. Et stort Følge fulgte ham til Graven.

Medens den lille Kirkeklokke i Ubberud ringede sit Farvel til den myrdede Gaardejer, stod Søren Mathiesen for Rettens Skranke i Nyborg, og denne dag tilstod han at han havde skudt sin Laangiver.

Det var dog ikke helt godvilligt, Søren havde tilstaaet sin forfærdelige Gærning. Men Indicierne hobede sig efterhaanden saaledes op imod ham, at man aligevel havde dømt ham uden Tilstaaelse. Og saa valgte han omsider at gaa til Bekendelse. Og af hans Forklaring fremgik:

Allerede Tirsdag den 14. September havde han gjort det første Skridt til sin skændige Gærning, idet han nemlig den Dag havde været inde i Odense for hos en Bøssemager at se paa en Revolver. Han kom igen Morddagen henad Middag og fik Skyderen. Derefter gik han til Ubberud og hentede Bøgelund. De fulgtes begge ad til Odense, og da de havde endt deres Ærinde her, fulgtes de ad til Ullerslev med Toget. I Gæstgiveriet her spurgte Mathiesen, om de kunde faa Vogn til Saaderup, hvad Gæstgiveren sagde ja til. Ikke desto mindre gik Mathiesen strax bort med Bøgelund og oppebiede ikke Befordringens Ankomst. Mathiesen vilde være ene med sit Offer. Paa Vejen til Saaderup mødte Parret flere, som genkendte Mathiesen. Saaderup-Gaardejeren førte lumskeligen Bøgelund saa langt omkring, at Mørket faldt paa, og saa mødte de en Skræder.

Denne Skræder boede i Saaderup, og han var gaaet ned til en Mose, nær Mathiesens Mark. Skræderen spurgte Søren Mathiesen, hvorvidt han den næste Søndag kunde faa Gaardejerens Vogn og Heste til at køre sine Tørv hjem med. Mathiesen gav sig ikke Tid til at svare. Han skyndte sig efter Bøgelund, og de drejede ind til paa Marken. Blev borte i Mørket.

Der gik 10 Minutter, saa hørte Skræderen og en Slagter, der var kommet til, flere Skud falde. De to Mænd tænkte dog ikke videre over det. Det var vel en Jæger, som plaffede.

Men i dette Øjeblik skød Søren Mathiesen Bøgelund bag fra - ganske som der stod at læse i Distrikslægens Attest. Mordet var begaaet. Nu skulde Moderen have sit Offer skjult. Han gravede og gravede med Hænder og Sten, og tilsidst var der saa stort et Hul i Pløjejorden, at Bøgelunds afsjælede Legeme kunde skjules. Forinden Tildækningen af Liget tømte Moderen Bøgelunds Tegnebog. Det tog altsammen Tid, og Klokken var henimod 11, da Søren Mathiesen var færdig med sin blodige Daad. Han kastede den ny Revolver i et Mosehul og løb hjem .....

Søren Mathiesens Gaard laa som uddød. Mørk og dystert var den at se til. Ikke et Lys straaled fra de smaa, blyndrammede Vinduer. Baade Madmoder og Tjenstefolk var gaaet i Seng. Søren Mathiesen listede sig gennem Haven og ind i Stuen. Her stod et Fad med velsmurt Mellemmader. Han spiste begærligt det nærende og velmagende hjemmebagte Brød med lækkert hjemmesmeltet Fedt og Faarerullepølse. Sulten var han. Og det var ligesom Modet steg, eftersom Brødkiverne forsvandt.

- Naa, det gik nok altsammen. Hvem skulde finde Bøgelund? I Morgen kunde han pløje ham yderligerened. Og inde i Tegnebogen sad 900 Kr. i Sedler.

Sørens Kone, der laa henne i Alkoven, vaagnede:

- Naa, er du kommet hjem Fa`r? spurgte hun.

Stemmen forskrækkede ganske Gaardmanden. Han syntes der stod nogen ved Sengen.

- Hvem staar ved din Seng? spurgte han ganske forskrækket Konen.

Hun slumrede halvt endnu og svarede: - Hvad er det for Tøv?

Der staar jo ingen.

Men søren var ikke helt beroliget. Han spurgte lidt efter igen:

- Se en gang, Mo`r, der staar alligevel nogen!

- Nej, vist ej, Søren, det er jo min Rok med Hørtotten:

- Naa, ikke andet! sagde Gaardmanden lettet. Saa var Bøgelund da alligevel ikke staaet op af Graven.

Smidigt tog Manden, der lige havde sendt et Menneske over i Evigheden, Vadmelstøjet af og krøb ned til hustruen i den varme Alkove.

Ude i Kaalgaarden sukkede Nattevinden hult, og der drev Taage over Mosen.

Men Solen stod op paany, der kom en ny dag med Lys over Fyns fede Land. Søren Mathiesen havde ikke rigtig Ro paa sig den Septemberdag, og Davren lod han staa godt som urørt. Hans gode Hustru kiggede paa ham.

- Hvad skader vor Fa`r? sagde hun. Men Husband svarede ikke. Han gik ud i Stalden, fik Seletøjet lagt paa de to brune og drog i Marken.

- Jeg skal ud at pløje om ude ved Mosen! raabte han i Forbigaaende til Tjenstepigen, der stod og sorterede Kartoffler ved Kaalgaardsdiget.

De første Trækfugle var just i Færd med at sige vort Land Farvel. I lange Kiler svandt de skrigende eller pippende i Horisonten. Vi gaar andre Dage i Møde tænkte Søren Mathiesen ved sig selv.

I en Tørvegrav vaskede han omhyggeligt sit Tøj. Der var blevet snavset slemt til ved Aftenens uappetilige Foretagende.

Fra Lørdag til Mandag pløjede Gaardejeren eller gik og puslede ved sine Kreaturer. Han gik og gruede indvendig for, hvad han havde gjort. Men nu og da sneg sig ogsaa den Tanke ind i hans Sjæl: - Nu er jeg Bøgelund kvit, jeg skylder ikke noget Menneske noget af Betydning, Snart er jeg en holden Mand! Bare man ikke finder Liget!

De 900 Kroner havde han for alle Tilfældes Skyld gemt i noget Hø, der stod i en lille Stak ude bag Laden.

Men Mandag blev en ulykkelig Dag for Søren Mathiesen. En af Bøgelunds Sønner kom nemlig rejsende for at spørge, om man ikke havde set hans Fa`r. Den første Storm red Mathiesen ganske vist let af, idet han sagde, at Bøgelund var rejst videre til København. Men om Tirsdagen blev det værre, da kom atter en af Bøgelunds Sønner, en ældre søn, og denne gik Gaardejeren paa Klingen:

- Har du myrdet min Fader? spurgte Sønnen rent ud.

- Nej, hvor kan du tro det? svarede Mathiesen

- Ja, der er nu noget muggent ved den Historie. Sig mig, hvor du har gjort af ham, saa vi kan faa ham ordenlig begravet. Saa kan du være for mig, hvad du er!

Paa denne Tiltale svarede Søren ikke et Ord. Han vendte den vrede, unge Bøgelund Ryggen. Men Bøgelund knyttede Hænderne, gik til Politiet, og Herredsfogden i Vinding Herred, Overavditør Nicolai Frederik Bjerre i Nyborg fik Anmeldelse om Mystiken i Saaderup.

Resten kender Læseren allerede.

Der er kun Grund til at tilføje, at Morderen havde gemt Bøgelunds tomme Brevtaske ved et Dige mellem Rørbæk og Kerteminde. Den Aften, han undløb fra Nyborg Politi, satte han Kaasen mod Hjemmet. I Høstakken fandt han den gemte Brevtaske med de 900 Kr., og paa Vejen fra Saaderup til Kerteminde har han da gravet Brevtasken ned, men beholdt Pengene.

Under Forhørene var Arrestenten meget indesluttet og faamælt. Bøssmageren fra Odense, som havde solgt ham Revolveren, maatte fremstilles i Nyborg Ret. Og da Moderen saa denne Mand, gik han strax til Bekendelse. Rækken af Indicier var ogsaa paa dette Tidspunkt sluttet sammen til saa fast en Ring, at Søren Mathiesen ikke kunde bryde den.

Det fortælles iøvrigt, at da Søren Mathiesen løb fra Politiet i Nyborg, forsøgte tililende Folk forgæves at standse ham. Han løb som en rasende Vest paa, løb barhovedet og uden Overtøj. Ved Hjulby Sø passerede han to Dreng, der morede sig med at kaste Sten i Vandet. I Forbifarten snappede Flygtningen den enes Kasket - det saa jo sært ud at komme barhovedet til sin Hjemby. Mærkeligt er det, at denne Dreng senere kom i Konflikt med Loven, idet han blev straffet for Hestetyveri. Nu er han forlængst udvandret.

Søren Mathiesen stod ikke paa allerbedste Fod med sine Sognefolk. Et Aars Tid før Mordet fandt Sted, havde han haft et Sammenstød med nogle af Egnens Karle. Han hældte ved en festlig Lejlighed Ajle i deres Ølkrus; og derfor bankede de ham. Søren blev harmfuld herover, gik til Politiet og fik Karlene straffet for vold.

Underrettens Dom faldt den 8. December 1875, og den lød på Straf paa Livet. Søren Mathiesen blev hentet op fra Raadhuskælderen og fik den forkyndt. Det sortnede for hans Øjne, da han hørte, hvad der ventede ham. Han appellerede, og Mordsagen kom først i det ny aar 1876 for Overretten. Stadfæstelse af Underretsdommen var Resultatet, og saa idømte Overretten desuden Gaardejeren en Erstatningspligt - 4000 Kr. - til Bøgelunds Enke. Mathiesen blev endvidere tilpligtet at betale Salærer til Forsvarer og Anklager med henholdsvis 30 og 24 Kr. Ved Overretsdommen Forkyndelse blev samtidig fastslaaet, at Sagen uden videre Forberedelse skulde gaa til Højesteret, hvis Dom faldt 16. Juni 1876 og ligeledes var en Stadfæstelse. Samme Dag underskrev Kongen Benaadningsdekretet, der kom til at lyde paa livsvarigt Tugthus.

Det var det herligste Sommervejr, Solen skinnede, Fuglene sang, Blomsterne duftede, men Søren Mathiesen havde ikke Del i noget af det.

En henrivende Sommeraften, netop som Solen i sin Nedgang lagde sit Pupurskær over Jyllands brede Banker, holdt der en Vogn foran Porten til Horsens Tugthus. I Vognen sad Mathiesen med Haandjærn paa mellem to Politibetjente. Han rejste sig og saa længselsfuldt ud over de grønne Ager og blomstrende Haver. Saa faldt Tugthusporten drønende i bag Livsfangens Ryg.

Siden har han ikke været paa fri Fod.

Livsvarigt Tugthus plejer at vare i 16, højst 24 aar, efter som Forholdene vedrørende Fangens Opførsel former sig. For Søren Mathiesen blev Livsstraffen 49½ aar. En Række Forhold spillede ind. Han befandt sig godt hvor han var, og ønskede ikke selv at blive benaadet, og havde iøvrigt havde man intet Sted at anbringe ham, da hans Familie ikke kunde tage sig af ham. Derfor blev han siddende bag de triste graa Mure og opnaaede at blive Tugthusets Ældste. Nu synes det, som om Tugthusporten snart vil aabne sig for den gamle Mand. Og faar han ikke hele sin Frihed strax, vil han sikkert faa en god og omhyggelig Pleje paa "Jysk Asyl". Han forbrød sig, han tog et andet Liv, men nu har han sonet - maaske venter der ham endnu nogle Aar som fri Mand, inden hans Liv er til Ende.

A. H.